

ऑग्रोमेट अँड वायझरी बुलेटीन
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, एएमएफयु,
कृषि हवामानशास्त्र विभाग
कृषि महाविद्यालय, पुणे ४११ ००५

फोन : ०२०-२९५१६२६४

ई-मेल : amfupune@gmail.com

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि. ०१/०९/२०२६
जिल्हा : पुणे

मागील आठवड्यातील हवामान (२६/०८/२०२६ ते ०१/०९/२०२६)							हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामानाचा अंदाज (०१/०९/२०२६ ते ०५/०९/२०२६)				
26	27	28	29	30	31	1	दिनांक	2	3	4	5	6
2.1	0.5	2.2	0.3	3.7	0.0	0.3	पाऊस (मिमी)	6.0	5.0	7.0	8.0	5.0
29.0	28.9	28.0	28.2	29.0	29.2	30.2	कमाल तापमान (अं.से.)	32	32	31	31	31
22.6	22.3	22.2	22.2	22.0	22.2	22.0	किमान तापमान (अं.से.)	24	24	24	24	24
							ढग स्थिती (आकाश)	7	8	8	7	6
88	88	92	82	87	84	90	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	88	87	87	88	90
79	71	73	70	63	59		दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	66	65	68	67	65
7.1	5.7	6.7	10.4	7.6	10.4	8.5	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	13	14	15	13	10
							वाऱ्याची दिशा (अंश)	360	267	265	265	258

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पीक	पीक अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश/ इशारा		भारतीय हवामान खात्याच्या प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्या अंदाजानुसार जिल्ह्याच्या पूर्व भागात दिनांक ०१ ते ०५ सप्टेंबर, २०२६ दरम्यान तुरळक ठिकाणी पावसाची शक्यता असून जिल्ह्याच्या पश्चिम (घाट क्षेत्र) भागात दिनांक ०१ ते ०५ सप्टेंबर, २०२६ दरम्यान काही ठिकाणी पावसाची शक्यता आहे.
विस्तारित श्रेणी अंदाज (ईआरएफएस)		विस्तारित श्रेणी अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मध्य महाराष्ट्र विभागात (धुळे, नंदुरबार, जळगाव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर, कोल्हापूर) दिनांक ०६ ते १२ सप्टेंबर, २०२६ दरम्यान ➤ पावसाचे प्रमाण सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे. ➤ कमाल तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे. ➤ किमान तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे.
सामान्य सल्ला		- हुमणी कीड : हुमणीचे भुंगेरे सुर्यास्तानंतर बाभूळ, बोर, लिंब या झाडांवर पाने खाण्यासाठी गोळा होतात. अशा झाडांच्या फांद्या रात्री काठीच्या सहाय्याने हलवून खाली पडलेले भुंगेरे गोळा करावेत व रॉकेल मिश्रित पाण्यात टाकून मारावेत. हा उपाय शेतकऱ्यांनी सामुदायिकरित्या करावा. त्यामुळे अंडी घालण्यापूर्वीच भुंगेऱ्यांचा नायनाट होईल. हुमणी अळीच्या जैविक नियंत्रणासाठी मेटारिझीयम अॅनिसोप्ली परोपजीवी बुरशी २० कि. प्रति हेक्टर जमिनीत मिसळावे (शेणखतामध्ये मिसळून टाकता आल्यास उत्तम). - सर्व उभ्या पिकांना ढगाळ हवामानामुळे किड व रोगाचा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास फुले बायोमिक्स ची फवारणी १० मिली प्रति लिटर पाणी प्रमाणे करावी. तसेच सूक्ष्म अन्नद्रव्याची कमतरता असल्यास पेरणीनंतर पीक फुलोरा अवस्थेत फुले ग्रेड II ची फवारणी १० मिली प्रति लिटर पाणी प्रमाणे करावी. - हवामान अंदाजावर आधारित कृषि सल्ला व हवामानाच्या पूर्वानुमाना करिता 'मेघदुत' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. मेघगर्जना व विजेच्या पूर्वानुमानाकरिता 'दामिनी' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. - कृषिविषयक माहितीसाठी, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या कृषिदर्शनीचा एक संदर्भ ग्रंथ म्हणून उपयोग करावा. - पिकांमध्ये पावसाच्या खंडांमुळे ओलाव्याचा ताण जाणवत असेल आणि पाणी उपलब्ध असेल तर संरक्षित पाणी द्यावे.
खरीप भात	अधिक फुटव्याची अवस्था	भात खाचरातील पाण्याची पातळी अधिक फुटव्याच्या अवस्थेत ३ ते ५ सें.मी. ठेवावी. पुर्नलागवडीनंतर १५ ते २० दिवसांनी १०० ग्रॅम इथाॅक्सिसल्फुरोन १५ टक्के डब्लू. डी. जी. प्रती हेक्टरी ५०० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी आणि ४५ दिवसांनी १ खुरपणी करावी. भात पिकावरील खोड किडीच्या नियंत्रणासाठी ट्रायकोग्रामा जपोनिकम या प्रजातीच्या ट्रायको कार्ड ५ ते ६ प्रति हेक्टरी ३ ते ४ वेळा वापरण्यात यावे.
ऊस	पीक वाढीची अवस्था	खोड किडीच्या जैविक नियंत्रणासाठी ट्रायकोग्रामा चिलोनिस (ट्रायकोकार्ड) ५ ते ६ ट्रायकोकार्ड १५ दिवसाच्या अंतराने प्रति हेक्टरी वापरावे. तसेच ५ कामगंध सापळे (इ.एस.बी. ल्यूर) प्रति हेक्टरी वापरावे. ऊस पिकावरील पायरीला किडीचे नियमित निरीक्षण करावे. सरासरी ३ ते ५ पिल्ले किंवा प्रौढ कीड प्रति पान अथवा एका पानावर एक अंडीपुंज आढळल्यास आर्थिक नुकसानीची पातळी गाठल्याचे मानून त्वरित नियंत्रणाच्या उपाययोजना सुरू कराव्यात. आर्थिक नुकसानीची पातळी ओलांडल्यानंतरच क्लोरपायरीफॉस २० टक्के ई.सी. ३० मि.ली. किंवा अॅसिफेट ५० टक्के + इमिडाक्लोप्रिड १.८० टक्के एस.पी. ५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात फवारणी करावी. फवारणीपूर्वी संबंधित कीटकनाशकाचे सध्याचे CIBRC लेबल-क्लेम, पीक व किडीसाठी मंजुरी तसेच लेबलवरील सूचना तपासूनच वापर करावा.
सोयाबीन	फुलोरा अवस्था	ढगाळ हवामानामुळे रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी करावी तसेच मावा किडीच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी फ्लोनिक्झामिड ५०% डब्लू. जी. ४ ग्रॅम प्रति १० लिटर या प्रमाणे पावसाची उघडीप

		बघून फवारणी करावी. किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी. पिकातील मोठे तण काढून घ्यावे त्यामुळे किड व रोगाचे प्रमाण आटोक्यात ठेवण्यास मदत होईल. पाने खाणाऱ्या अळीच्या नियंत्रणासाठी फ्ल्यूबेंडीअमाईड ३९.३५ % एस.सी., ३ मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.
मुग/उडीद	शेंगा भरण्याची अवस्था	रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी, ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी पावसाची उघडीप बघून करावी आणि प्रति एकर ८ ते १० पिवळे चिकट सापळे वापरावेत.
मका	पीक वाढीची अवस्था	किडींचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी ८-१० कामगंध सापळे प्रति एकर लावावेत. अमेरिकन लष्करी अळीच्या नियंत्रणासाठी स्पिनेटोरम ११.७ टक्के एससी ५ मिली किंवा ब्रोफ्लानिलाईड २० टक्के एससी २.५ मिली किंवा आयसोयायक्लोसेरॅम १८.१ एससी ६ मिली किंवा इमामेक्टिन बेंझोएट १.५ टक्के + प्रोफेनोफोस ३५ टक्के डब्लुडीजी १५ ग्रॅम प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
भेंडी	पीक वाढीची अवस्था	भेंडी पिकावरील रसशोषक किडी (मावा, तुडतुडे आणि फुलकिडे) यांच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी इमिडॅक्लोप्रीड ७०% डब्ल्यु. जी. १ ग्रॅम किंवा थायोमेथोक्झाम २५ डब्ल्यु. जी. २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी. किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी.
वांगी	पीक वाढीची अवस्था	रस शोषणाऱ्या (तुडतुडे) किडींच्या नियंत्रणासाठी सायपरमेथ्रीन २५% ई.सी. ४ मिली किंवा फ्लोनीकॅमिड ५० टक्के डब्लु. जी. ४ ग्रॅम किंवा अँफिडोपायरोपेन ५० डी.सी. २० मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी.
कांदा	पीक वाढीची अवस्था	रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी करावी तसेच मावा किडीच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी इमिडाक्लोप्रीड १७.८ एस.एल., ३ मिली प्रति १० लिटर या प्रमाणे पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी.
केळी	पीक वाढीची अवस्था	करपा (सिगाटोका) रोगाच्या नियंत्रणासाठी *रोगग्रस्त पानाचा भाग / पाने काढून जाळावीत. * पहिली फवारणी २५ ग्रॅम मॅन्कोझेब ७५% डब्ल्यू.पी. किंवा २५ ग्रॅम कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० टक्के डब्ल्यू. पी. दुसरी फवारणी प्रोपिकोनॅझोल ५ मिली + मिनरल ओईल १०० मिली प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारावे. * कुकुबर मोझॅक (इन्फेक्शीअश) विषाणू रोगाच्या नियंत्रणासाठी प्रादुर्भाव दिसताच रोगग्रस्त झाड उपटून दूर ठिकाणी नेऊन जाळून किंवा जमिनीत गाडून नष्ट करावीत. या रोगाचा प्रसार मावा किडीमार्फत होत असल्याने नियंत्रणासाठी इमिडॅक्लोप्रीड ५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे. * कंद सड जीवाणूजन्य रोगाच्या नियंत्रणासाठी ब्लीचिंग पावडर ४ ग्रॅम प्रति १/२ लिटर पाण्यामध्ये मिसळून प्रती झाड आळवणी करावी. लागवडीनंतर २ महिन्यांनंतर जस्त या सूक्ष्म अन्नद्रव्याची ५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.
बटाटा	पीक वाढीची अवस्था	मावा, पांढरीमाशी आणि तुडतुडे या किडींच्या नियंत्रणासाठी एकरी १५ पिवळे चिकट सापळे लावावेत. मावा, पांढरीमाशी आणि तुडतुडे या किडींचा प्रादुर्भाव दिसताच फ्लोनीकॅमिड ५० डब्ल्यू जी हे कीटकनाशक ०.४ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारावे. कोळी या किडीचा प्रादुर्भाव दिसताच डायफेंथिउरॉन ४७.८० एस सी हे कीटकनाशक १ मिली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारावे तसेच लवकर येणारा करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसताच मॅकोझेब ७५ डब्ल्यू पी ३ ग्रॅम किंवा हेक्साकोनॅझोल २ एस सी २ मिली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे फवारावे.
अंजीर	पीक वाढीची अवस्था	खट्टा बहार : अंजीराला कोवळी पाने फुटल्यानंतर साधारणतः छाटणीनंतर २० दिवसापासून १५ दिवसांच्या अंतराने २० ग्रॅम क्लोरोथॅलोनील अधिक १० ग्रॅम कार्बेनडॅझीम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात फवारावे किंवा १० ग्रॅम कार्बेनडॅझीम अधिक २५ ग्रॅम मॅन्कोझेब किंवा १० ग्रॅम कार्बेनडॅझीम अधिक २० ग्रॅम कॅप्टन वरील पैकी कोणतीही एक फवारणी आलटून पालटून करावी. अंजीर काढणीच्या एक महिना अगोदर फवारणी बंद करावी . पावसाचा खंड पडल्यास बागेस संरक्षित पाणी द्यावे . अंजीर पिकातील खोड कीडग्रस्त फांदया , खोडे वेळोवेळी काढून नष्ट कराव्यात प्रतिबांधात्मक उपाय म्हणून खोड आणि फांदयांना मुलामा (पेस्ट) द्यावा. त्याकरीता पेस्ट तयार करण्यासाठी १० लि. पाण्यात ४ कि. गेरू रात्रभर भिजत घालून दुस-या दिवशी क्लोरोपायरीफॉस २० टक्के प्रवाही ५० मिली अधिक कॉपर ऑक्सीक्लोराईड २५ ग्रॅम एकत्रित चांगले मिसळून तयार झालेल्या पेस्टचा मुलामा खोडावर लावावा. (अंजीर पिकात कोणतेही कीटकनाशक लेबल क्लेम नाही).
सिताफळ	पीक वाढीची अवस्था	सिताफळातील पिठ्या ढेकून या किडीच्या नियंत्रणासाठी लेकेनोसिलियम लेकॅनी (व्हर्टीसिलियम लेकॅनी) हे जैविक बुरशीनाशक ५ ग्रॅम अधिक फिशऑईल रोझीन सोप ५ ग्रॅम किंवा मेटारायझीयम ५ ग्रॅम आणि ५ मिली दुध प्रति लिटर पाणी याप्रमाणात आर्द्रतायुक्त हवामान असताना फवारणी करावी. सिताफळ पिकातील फळमाशी व्यवस्थापनासाठी कामगंध सापळे प्रति एकरी ४ ते ५ या प्रमाणात वापरावेत. पावसाचा खंड पडल्यास बागेस संरक्षित पाणी द्यावे.
आंबा	पीक वाढीची अवस्था	आंबा ३ x २ किंवा ४ x २ मीटर अंतरावर अतिघन लागवड केलेल्या बागेतील झाडांना ३ वर्षांनंतर झाडांच्या आकारमानानुसार पॅक्लोब्युट्राझोल ०.५ ग्रॅम क्रियाशिल घटक प्रति फुट या प्रमाणात ऑगस्ट महिन्यात द्यावे.
डालिंब	पीक वाढीची अवस्था	हवेतील जास्त आर्द्रता आणि ढगाळ वातावरणामुळे फुलकिडे (Thrips) आणि फळ पोखरणारी अळी (Fruit Borer) किडींचा प्रादुर्भाव वाढण्याची शक्यता असल्याने सायंट्रानिलीप्रोल १०.२६% OD (१मिली/लि) किंवा लॅम्ब्डा-सायहेलोथ्रिन ०.४.९०% CS (१मिली/लि) किंवा ब्रोफ्लानिलाईड २०% SC (२.५मिली/१०लि) चा शिफारसीनुसार फवारणीसाठी वापर करावा. पिठ्या ढेकून (Mealybug) व खवले कीडीच्या नियंत्रणासाठी क्विनालफॉस २५% EC (३

		मिली/लि) ची फवारणी करावी . किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी. हस्त बहा रासाठी पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार नियोजन करावे.
बोर	पीक वाढीची अवस्था	ढगाळ वातावरणामुळे भुरी रोगा च्या नियंत्रणासाठी कार्बेन्डॅझिम १० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
जनावरांचे व्यवस्थापन		जनावर विल्यानंतर पहिले चार दिवस जवळपास २ किलो गव्हांडा , दिड किलो गूळ , २ चमचे मीठ व क्षारयुक्त मिश्रण द्यावे. पहिले तीन महिने दिवसातील संपूर्ण २८ ते ३० किलो आहार तीन वेळा विभागून दिल्यास दूध उत्पादन चांगल्या प्रकारे मिळते. रोजच्या शरीर पोषणासाठी जवळजवळ एक ते दिड किलो देशी गायीसाठी , तर २ किलो खुराक संकरित गाय किंवा म्हशीसाठी द्यायला हवा. दुधाळ जनावराला वजनाच्या २ ते ३.५ टक्के सुका चारा द्यावा. प्रती तीन लिटर दुधामागे प्रत्येक दिवशी एक ते दीड किलो जास्तीचा खुराक द्यावा. दुधाळ गायी व म्हशीला दररोज १५ ते २० किलो हिरवा चारा बारीक तुकडे करून , तसेच ४ ते ८ किलो सुका चारा दिल्यास दुग्ध उत्पादनात फायदा मिळू शकतो. आहारामध्ये जास्त प्रथिने, खनिज मिश्रण असलेले खाद्य द्यावे. खनिजांचा पुरवठा होण्यासाठी शेवग्याच्या झाडाचा पाला दिल्यास फायदा होतो दररोज २० ग्रॅम खनिज मिश्रण खाद्यातून दिल्यास दुध उत्पादन वाढते. याशिवाय मुबलक प्रमाणात स्वच्छ पाणी पाजावे. दूध एकाच माणसाच्या हाताने ठरावीक वेळेतच व समान अंतराने काढावे. शेवटची धार पूर्णपणे काढावी. त्यात स्निग्धांशांचे प्रमाण वाढते. जनावरे आणि गोठा स्वच्छ ठेवावा अशा प्रकारे काळजी घेतल्यास दुध उत्पादन वाढण्यास मदत होते.
*टिप : शेतकरीबंधूनी किटकनाशकाची, बुरशीनाशकाची फवारणी करताना स्वतःची योग्य ती खबरदारी/ काळजी घेऊन किसान कवच बॉडीसूटचा वापर करावा. महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ अंतर्गत उत्पादित होणाऱ्या जिवानू खतांची माहिती तसेच उपलब्धता ठिकाण कृषि अणुजीवशास्त्रज्ञ, कृषि महाविद्यालय, पुणे-४११००५ फोन नं.: (०२०) २५५३७०३३ विस्तार २३२ किंवा २२८		

स्त्रोत : १) हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.

२) मागील हवामान : -

ठिकाण : कृ.म.वि., पुणे . दि. : ०१.०९.२०२६

स्वाक्षरीत

प्रमुख अन्वेषक, ग्राकूमौसे, एएमएफयु, पुणे तथा
प्रमुख, कृषि हवामानशास्त्र विभाग, कृ.म.वि., पुणे